

YÊU CẦU SINH THÁI CỦA CÂY MÍT VÀ BIỆN PHÁP KỸ THUẬT BỀN VỮNG ÁP DỤNG TRONG QUÁ TRÌNH TRỒNG, CHĂM SÓC CÂY MÍT.

Người viết: TS. Lê Tất Khang

Đơn vị công tác: Viện Nghiên cứu và Phát triển Vùng - Bộ Khoa học và Công nghệ

Tóm tắt

Mít là loại cây trồng dễ tính, nhiệt độ thích hợp cho cây mít sinh trưởng và phát triển từ 20 – 32 °C. Có thể phát triển trên nhiều loại đất khác nhau. Tuy nhiên, đất trồng phải cao ráo có tầng canh tác sâu, tầng đất dày ít nhất 1 m, có mực nước ngầm thấp dưới 1 m, thoát nước tốt, ở những vùng đất thấp khi trồng phải lên liếp, pH đất thích hợp từ 5 - 7,5. Mít chịu được đất mặn ở mức trung bình.

Giống mít là giống mít ghép, mắt ghép được lấy từ cây chọn từ giống mít bản địa. Cây mít giống sau ghép 3 tháng trở lên, đường kính cành ghép tối thiểu 0,3 cm, có ít nhất 3 lá thật, không gãy ngọn, vết ghép tiếp hợp tốt, không sâu bệnh. Trước khi đưa đi trồng 10-15 ngày phải luyện cây: đảo bầu, ngừng bón phân, giảm tưới nước và phun phòng chống nấm bệnh.

Nếu chủ động được nguồn nước tưới, mít có thể trồng quanh năm. Tuy nhiên thích hợp nhất ở miền bắc là trồng vào tháng 3 - 4 và tháng 8 - 9. Mật độ thích hợp là 300 – 330 cây/ha (Cây cách cây 5m, hàng cách hàng 6m).

Để mít sinh trưởng tốt, ngoài giống tốt, vườn mít phải được chăm sóc, bón phân và phòng trừ sâu bệnh thường xuyên.

1. Yêu cầu sinh thái của cây mít

1.1. Nhiệt độ và ẩm độ

Nhiệt độ thích hợp cho cây mít sinh trưởng và phát triển từ 20 – 32 °C. Ẩm độ (không khí) thích hợp cho cây mít khoảng 70 - 75%; độ ẩm chủ yếu tác động vào thời kỳ ra hoa, đậu trái, các giai đoạn khác ít ảnh hưởng.

1.2. Ánh sáng

Mít là cây ưa sáng, ánh sáng trong khoảng 2.000 - 2.500 giờ/năm là thích hợp cho cây sinh trưởng và phát triển

1.3. Đất trồng

Mít là loại cây trồng dễ tính, có thể phát triển trên nhiều loại đất khác nhau như: đất đỏ bazan, đất phù sa, đất xám, đất cát,... kể cả đất bỏ hoang, đất phù sa cỏ bị rửa trôi lân, kali mít vẫn có thể phát triển bình thường. Tuy nhiên, mít phát triển tốt nhất trên đất sét pha cát, đất trồng phải cao ráo có tầng canh tác sâu, tầng đất dày ít nhất 1 m, có mực nước ngầm thấp dưới 1 m so với mặt đất vì cây mít chịu ngập úng kém, dễ bị thối rễ khi bị ngập nước nên đất trồng mít phải thoát nước tốt, ở những vùng đất thấp khi trồng phải lên liếp, pH_{kcl} đất thích hợp từ 5 - 7,5. Mít chịu được đất mặn ở mức trung bình.

1.4. Nước

Cây mít có khả năng chịu hạn tốt nhờ bộ rễ phát triển và ăn sâu trong đất, có thể chịu được khô hạn từ 3 - 4 tháng, nhưng để cây mít phát triển tốt và đạt năng suất cao nên trồng ở những vùng có lượng mưa hàng năm từ 1.000 - 2.000 mm. Cần chú ý đến chất lượng nước tưới, không dùng nước phèn, mặn để tưới cho cây.

2. Kỹ thuật thâm canh mít:

2.1. Yêu cầu về giống mít:

- Giống mít là giống mít ghép, mắt ghép được lấy từ cây mít sai quả, chất lượng tốt, không bị sâu bệnh, được chọn từ giống mít bản địa.
- Cây mít giống phải được chuẩn bị trước, đảm bảo đúng giống và phải đủ tiêu chuẩn xuất vườn: sau ghép 3 tháng trở lên, đường kính cành ghép tối thiểu 0,3 cm, có ít nhất 3 lá thật, không gãy ngọn, vết ghép tiếp hợp tốt, không sâu bệnh
- Trước khi đưa đi trồng 10-15 ngày phải luyện cây: đảo bầu, ngừng bón phân, giảm tưới nước và phun phòng chống nấm bệnh.

2.2. Thời vụ trồng:

Nếu chủ động được nguồn nước tưới, mít có thể trồng quanh năm. Tuy nhiên thuận lợi nhất là trồng vào 2 thời vụ sau:

- Vụ xuân: tháng 3 - 4

- Vụ thu tháng 8 - 9.

2.3. Mật độ trồng:

Tùy theo tình hình địa hình và tính chất đất mà bố trí mật độ cho phù hợp, theo nguyên tắc đất xấu, độ dốc cao thì trồng mau; đất tốt, độ dốc thấp thì trồng thưa.

Mật độ thích hợp là 300 – 330 cây/ha (Cây cách cây 5m, hàng cách hàng 6m).

2.4. Kỹ thuật trồng:

- Đất bằng phẳng: trồng trên mô cao 40 - 70cm *trồng mặt bầu ngang bằng với mặt mô đất*; đất có độ dốc dưới 7%: *trồng mặt bầu ngang bằng với mặt đất*; đất có độ dốc từ 7% trở lên *trồng thấp hơn mặt đất 10-15 cm*.

- Xé bỏ vỏ túi bầu nilon, cắt bỏ phần rễ cọc bị xoắn trong bầu (nếu có);

- Dùng cuốc khơi miệng hố đủ để đặt bầu cây, xoay mặt ghép hướng xuôi theo chiều gió chính để tránh bị tách chồi ghép, lấp đất, nén nhẹ

- Cắm cọc nứa giữ cho cây giống đứng thẳng, chống gió lay cây, chống đổ khi mưa bão.

- Tưới ẩm, tủ gốc bằng rơm, rạ, trấu, mùn cưa để hạn chế cỏ dại, giữ ẩm.

2.5. Bón phân:

Giai đoạn Kiến thiết cơ bản (từ năm thứ nhất đến năm thứ tư):

Bón thúc hàng năm bón 25 kg phân chuồng và 0,8 kg NPK (16-16-8)/cây, chia làm 2 lần:

- Lần 1 vào tháng 2-3, bón toàn bộ phân chuồng và ½ NPK, bón sau ngày mưa, đất ẩm, bón theo tán cây, bón sâu 20-25 cm, lấp đất kín phân;

- Lần 2 bón lượng phân còn lại vào tháng 8-9 bón sau ngày mưa, đất ẩm; bón theo tán cây, bón sâu 6-8 cm, lấp đất kín phân;

Từ năm thứ 5 trở đi:

- Bón theo nguyên tắc: cây khỏe bón ít cây yếu bón nhiều, cây sai quả bón nhiều hơn cây ít quả:

- Lượng bón hàng năm cho 1 cây: bón 30 kg phân chuồng hoai mục cùng với 1 trong 3 mức phân khoáng sau: 600g N + 600 g P₂O₅ + 900 K₂O; 800g N + 800 g P₂O₅ + 1200 K₂O hoặc 1000g N + 1000 g P₂O₅ + 1500 K₂O tùy theo tuổi cây, mức độ sai quả.

- Phân được chia thành 3 lần bón/năm:

+ Lần 1: bón sau khi kết thúc thu hoạch, sau khi cắt tỉa, chồi trên thân chính và cành cấp 1, mấu quả của năm trước, bón tất cả phân chuồng + 1/2N + 1/2P₂O₅+1/4K₂O;

+ Lần 2: Bón đón hoa, bón trước khi cây ra hoa 1 tháng, bón 1/2P₂O₅+1/4K₂O;

+ Bón nuôi quả, bón sau khi tỉa, ổn định số quả trên cây 1/2N + 1/2K₂O;

- Cách bón: lần 1 đào rãnh nông quanh gốc theo hình chiếu mép tán bỏ phân và lấp đất, các lần khác bón rải quanh gốc theo hình chiếu mép tán, kết hợp tưới nước đẫm sau khi bón.

2.6. Cắt tỉa cành, tạo tán

Tỉa cành là một trong những biện pháp nhằm tăng năng suất, phòng chống sâu bệnh hiệu quả và mang tính thẩm mỹ.

* Khi cây còn nhỏ, việc tỉa cành tạo tán cần tiến hành khi cây cao khoảng 1m trở lên, tỉa cành tạo tán 2-3 lần/năm, cụ thể như sau:

- Cắt bỏ các cành gần sát mặt đất, cành mọc song song theo trục thân chính, chọn giữ lại các cành to khỏe không sâu bệnh mọc đều theo các hướng khác nhau, cách gốc khoảng 100 cm trở lên; cành trên cách cành dưới khoảng 40-50cm. Tỉa bỏ bớt các cành cấp 2, cấp 3 nhỏ yếu, cành sâu, bệnh... cho cây vừa đẹp vừa thoáng.

* Cây lớn, đã ra quả mỗi năm tỉa một lần sau khi thu hoạch quả 1 tháng: tỉa bỏ những cành và mấu quả trên thân chính và cành cấp 1.

Kết hợp việc tỉa cành với bón phân lần 1 cho cây.

- Có thể kết hợp giữa tỉa cành với tạo sẹo.

- Không dùng lẫn dụng cụ cắt tỉa với những cây bị bệnh để tránh lây nhiễm.

2.7. Tạo sẹo

Để hạn chế hiện tượng ra quả cách năm, ngoài việc bón đủ phân cắt tỉa cành vô hiệu và mấu quả trên thân sau thu hoạch, ở những cây to khỏe, sinh trưởng mạnh cần tạo sẹo trên thân chính và cành cấp 1 cho mít:

- Thời gian tạo sẹo: sau khi thu hoạch hết quả 1 tháng, kết hợp với tỉa cành, mấu quả cũ.
- Dùng dao chém sâu vừa hết lớp vỏ trên thân chính và cành cấp 1, các vết chém cách nhau 40-50 cm, đều ở 4 phía trên thân, cành.

Việc tạo sẹo, tỉa cành, mấu vào ngày khô ráo, không dùng lẫn dụng cụ với những cây bị bệnh để tránh lây nhiễm.

2.8. Kỹ thuật phòng trừ sâu bệnh hại mít:

Nguyên tắc phòng trừ tổng hợp là lấy “phòng là chính” thường xuyên kiểm tra thăm vườn mít, phát hiện xử lý kịp thời, tăng cường sử dụng các biện pháp sinh học, hạn chế sử dụng thuốc hóa học.

Biện pháp phòng: trồng cây giống khỏe, chăm sóc, bón phân đầy đủ, tạo tán thông thoáng, bao quả sớm (đối với sâu đục quả)

Biện pháp diệt trừ một số sâu bệnh hại chính:

* Sâu đục thân: Phát hiện sớm mùn gỗ sâu đùn ra từ lỗ thân, gốc dùng dao rạch lớp vỏ để bắt sâu. Trường hợp sâu đã đục vào thân có thể dùng sợi gai mây luồn sâu vào lỗ sâu đục và kéo ra để bắt sâu. Khi cần có thể dùng một số loại thuốc như Furadan 3H nhào trộn với đất vườn bít kín lỗ sâu đùn.

* Sâu đục quả: Làm mít bị rụng quả non. Sâu thường hại các vị trí tiếp giáp giữa quả với quả và quả với thân cây. Tốt nhất bao quả sớm bằng túi nilon ngay sau khi cây kết thúc rụng quả sinh lý.

* Bệnh thối gốc chảy nhựa

Bệnh do nấm *Phytophthora palmivora* gây ra. Triệu chứng ban đầu là vùng gốc bị chảy nhựa màu đỏ nâu, khi bóc lớp vỏ ở chỗ bệnh sẽ thấy phân gỗ ở phía dưới có màu hồng nhạt và có những đốm màu hơi tím, viền gọn sọng.

Nếu không phát hiện sớm và trị kịp thời bệnh sẽ lan rộng ra xung quanh, sau vài tháng có thể bao kín hết chu vi gốc, làm cho rễ thối, lá bị vàng và rụng.

Biện pháp phòng : Trồng với mật độ hợp lý, giữ cho vườn mít luôn khô ráo, thường xuyên cắt tỉa những cành sâu bệnh, vệ sinh vườn sạch sẽ; Bón vôi (CaO) để sát trùng khu vực rễ;

Biện pháp trị bệnh: với những vườn cây đang bị bệnh cần giảm bớt lượng phân đạm. Nếu bị bệnh nặng có thể ngưng hẳn việc bón phân đạm, đồng thời bón bổ sung thêm phân lân và kali.

Dùng dao tách cạo bỏ hết phần vỏ làm sạch chỗ bị bệnh, sau đó quét (phun) thuốc đặc trị nấm như Metalaxyl + Mancozeb (Ridomil Gold 68 WG, Mexyl MZ 72 WP,...), Fosetyl - Aluminium (Alpine 80 WG, Aliette 800 WG,...). Có thể phun hoặc tưới lặp lại sau 7 ngày nếu bệnh nặng. lên chỗ bị bệnh vừa cạo và vùng lân cận. (Chú ý cần thu gom chỗ vỏ bị bệnh vừa cạo ra khỏi vườn và tiêu hủy để tránh lây lan bệnh trong vườn).

2.9. Thu hoạch

- Cây mít sau trồng 3-4 năm đã cho quả. Từ khi ra hoa đến quả già khoảng 5 tháng. Quả mít già các gai quả sẽ nở căng, vỏ quả chuyển từ màu xanh non sang xanh vàng, nhựa mủ lỏng và trong, vỗ tay vào mặt quả có tiếng bộp bộp.

- Nếu vận chuyển đi xa thì thu quả già: gai căng, chuyển màu, nhựa lỏng, trong.

- Nếu thu quả ăn ngay thì đợi cho quả có mùi thơm.

- Quả trên cây có thời gian chín khác nhau, chỉ thu quả đã già, chín, khô thu non. Thu quả quá sớm, quả còn non sẽ kém chất lượng. Thu quả muộn dễ bị thối quả.

Tài liệu tham khảo:

1. Hội Nông dân tỉnh Đồng Nai. (2018) Quy trình kỹ thuật và định mức kỹ thuật trên cây mít. Nguồn tài liệu: <http://hoinongdan.dongnai.gov.vn>
2. Nguyễn Văn Kế. (2000) Bài giảng Cây ăn quả nhiệt đới, tập 2.
3. Phạm Hùng Cường, Nguyễn Thị Ngọc Huệ. (2019) Lịch sử nghiên cứu và phát triển cây mít. Nhà xuất bản Nông nghiệp, Hà Nội.
4. Trung tâm Khuyến nông Quốc gia. (2007) Kỹ thuật ghép cây ăn quả. Nhà xuất bản Nông nghiệp, Hà Nội.
5. Vũ Công Hậu, 2000. Trồng mít. Nhà xuất bản Nông nghiệp, TP. Hồ Chí Minh.